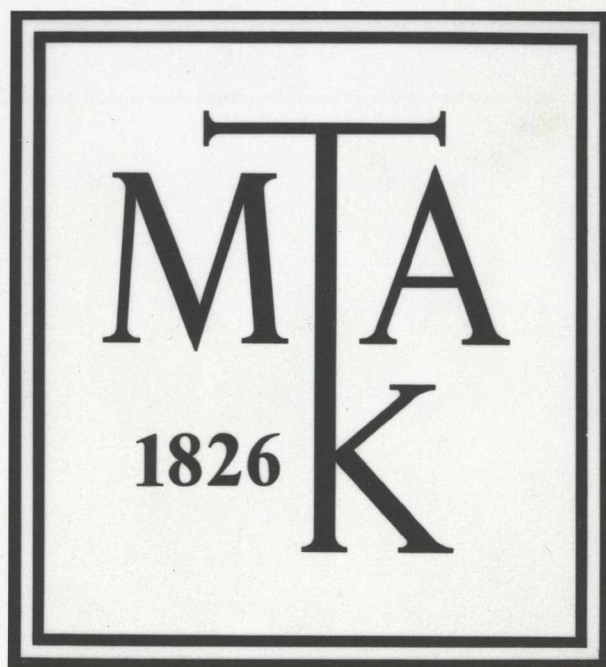

Digitalizálta
a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ

T a r t a l o m j e g y z é k

1958

Rendes tagoknak:

Beke Ödön	1
Benedikt Ottó	8
Bognár Géza	15
Gerecs Árpád	17
Korach Mór	23
Ortutay Gyula	29
Szigeti György	32
Waldapfel József	39

Levelező tagoknak:

Csanádi György	44
Kardos László	48
Kónya Albert	53
Liska József	58
Nemes Dezső	63
Westsik Vilmos	66

Tiszteleti tagoknak:

Du Bois, W.E.B.	68
Friedrich, W.	70
Kostojanc, H.Sz.	72
Nyeszmejanov, A.N.	74
Sorm, F.	75
Steinitz, W.	76
Topcsijev, A.V.	80

RENDES TAGOK

1958

T a g a j á n l á s .

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9.§./3/ bekezdése alapján, az I. Osztály javaslatára Beke Ödön levelező tagot rendes taggá való megválasztásra.

Beke Ödön több, mint öt évtizede fáradhatatlan munkása a finnugor nyelvtudománynak s ezen belül a magyar nyelvtudománynak is. Első nagyobb dolgozatainak egyike, "A vogul határozók", 1905-ben jelent meg. Alapos anyagismeret alapján világos képet ad benne a vogul, határozók funkciójáról. Megállapításaira ma is hivatkozunk. E dolgozatának megjelenése után Beke hamarosan kiterjeszti kutatásait a magyar nyelv másik legközelebbi rokonára, a chanti /osztjákra/ is, s erre vonatkozó vizsgálatai útján számos magyar nyelvi jelenség magyarázatához, illetve ősiségének felismeréséhez vezet el bennünket. Chanti /osztják/ vonatkozású értekezései mellett megemlítendő Beke Északi-Osztják Szójegyzéke /Keleti Szemle, VIII-IX/, melyet Pápay József szövegeiből állított össze. Ezzel egyrészt a kutatás számára jelentős szóanyagot tett hozzáférhetővé a chanti /osztják/ nyelv akkor még oly kevésbé ismert szókészletéből, másrészt pedig nagymértékben megkönnyítette Pápay József szövegeinek megértését és nyelvészeti célokra való felhasználását.

További tudományos fejlődése során Beke egyre több finnugor nyelvet vont be kutatásai körébe. Megismerkedik a permi nyelvekkel és a marival /cseremisszel/ is, s így összehasonlító alak- és mondattani tanulmányait egyre szélesebb alapon végzi. "A votják és zürjén prolativusról" című dolgozatában /NyK XLI./ voltaképp már valamennyi finnugor nyelvet végigvizsgálja a zürjén és a votják

prolativus rag rokonnyelvi megfelelőinek kimutatása és eredeti funkciójának megállapítása céljából.

Miután Beke kellő tájékozottságot szerzett a legtöbb finnugor nyelvben, kezdnek megjelenni azok a dolgozatai, amelyek már tárgyuk szerint is kiterjednek finnugorság egész körére. Bekének ezek az értekezései finnugor nyelvészeti irodalmunk legszebb termékei közé tartoznak. Tárgyal bennük olyan kérdéseket is, amelyek általános nyelvészeti szempontból is figyelemre tartanak számot.

Noha Beke Ödön több finnugor nyelv részlet-problémáival foglalkozott, s kutatásaiba többé, vagy kevésbé valamennyi finnugor nyelvet bevonta; neve a köztudatban mégis elsősorban úgy él, mint a cseremisz /mari/ nyelv legnagyobb élő szakértőjéé. E nyelv megismertetésének szolgálatában áll Beke legnagyobb szabású legmaradandóbb értékű műve, a Cseremisz Nyelvtan /1911/, amely nevet, és megbecsülést szerzett neki az ország határain túl is. Kiemelkedő érdeme e könyvnek a modern dialektológiai szempontok messzemenő érvényesítése. Noha Beke a nyelvtant mások gyűjtései alapján állította össze, s magának e nyelvtan megjelenése előtt még nem volt alkalma cseremisz szót hallania, célkitűzéseit kitűnően valósította meg. A cseremisz nyelvtannal kapcsolatos tanulmányai képessé tették arra, hogy később nyelvmesterek segítségével a cseremisz /mari/ nyelv legkülönbözőbb nyelvjárásait eredményesen tanulmányozni tudja. Ilyen természetű tanulmányait Beke 1916-ban kezdte meg a rendelkezésére bocsátott cseremisz /mari/ hadifoglyokkal. Számos ismert és korábban ismeretlen nyelvjárás köréből gyűjtött nyelvtani, szótári és szöveganyagot. Gyűjtése egyike a legterjedelmesebb finnugor nyelvi gyűjtéseknek, s alkalmas arra, hogy a finnugor összehasonlító nyelvtudományt jelentős mértékben előrelendítse. A Horthy-korszakban idehaza egy

sor sem jelenhetett meg belőle, külföldön azonban több testes kötet látott belőle napvilágot: "Tscheremissische Texte zur Religion und Volkskunde" /Oslo, 1931./, "Texte zur Religion der Osttscheremissen" /Bécs, 1934./, "Tscheremissische Märchen, Sagen und Erzählungen" /Helsinki 1938./; kisebb közlemény: "Tscheremissische Märchen aus dem Kreise Jaransk" /Tartu, 1937./ . E kiadványokat csak 1951-ben követte az első hazai szövegekötet: "A cseremiszek /marik/ népköltészete és szokásai. I." A második - Mari szövegek I. kötet címen - 1957-ben jelent meg. Szövegközlési munkájával egyidejűleg folytatta Beke nyelvészeti buvárlatait is, és ezek eredményeit jelentős megállapításokat tartalmazó értekezésekben tette közzé. Az 1930-as években irt nagyobb dolgozatai a Finnországban megjelenő Finnisch-Ugrische Forschungen-ben láttak napvilágot.

Beke m a g y a r nyelvészeti termelését ugyanaz a sokoldalúság jellemzi, mint finnugor nyelvészeti kutatásait. Nagyszámban tárt fel nyelvünk történetének megismerése szempontjából értékes, régi nyelvi adatokat, résztvett a népnyelv kincseinek gyűjtésében, és sok helyes szófejtéssel gazdagította szókészletünk legrégibb, azaz finnugor elemeire vonatkozó ismeretünket.

Beke Ödön a felszabadulás óta is számos dolgozattal gyarapította a magyar és a finnugor nyelvészeti irodalmat. Ennél is fontosabb az, hogy dolgozik cseremiszi /mari/ szövegei további köteteknek sajtó alá rendezésén, és szorgalmasan készíti a mari nyelv nagyszótárát. Nyilvánvaló, hogy az a hatalmas anyag, amelyet Beke ezután kiadandó szövegeköteteiben és szótárában fog a kutatás rendelkezésére bocsátani, nem lesz kiaknázható egy-két éven belül. A Beke Ödön tudományos érdemeinek akadémiai rendes taggá választásában is megmutatkozó elismeréssel azonban nem várhatunk addig, amíg a kritika most készülő műveit is teljes jelentőségükben értékelni fogja.

Beke Ödön ~~eddiggi~~ tudományos munkássága olyan nagy és oly sok értéket rejt magában, hogy ez - megítélsem szerint - máris elegendő alapul szolgál a rendes tagsággal való kitüntetéshez. Az előkészületben lévő további művek inkább csak még jobban alátámasztják azt a javaslatomat, hogy Akadémiánk fogadja Beke Ödönt rendes tagjai sorába.

Budapest, 1958. október 7.

Németh Gyula s.k.
akadémikus

Szabolcsi Bence s.k.
akadémikus

Lakó György sk.
lev.tag.

Beke Ödön munkássága.

/Főbb művei/

- A pápavidéki nyelvjárás. Bp. 1905. Athenaeum. /Nyelvé-
szeti füzetek 17.sz./
- A vogul határozók. Bp. 1905. Athenaeum. /Nyelvé-
szeti füzetek, 25.sz./
- Kemenesalja nyelve. Bp. 1906. Athenaeum. /Nyelvé-
szeti füzetek 33.sz./
- Északi Osztják Szójegyzék. Bp. 1907-1908.
- Cseremis Nyelvtan. Bp. 1911. /MTA, Finnugor füz./IV.384.p.
- Finnugor határozós szerkezetek. Bp. 1914. Magy. Tud. Akadémia,
- Tscheremissische Gesänge. Wien, 1929. Akad.d.Wiss.in Wien.
- Texte zur Religion und Volkskunde. Oslo. Ethnogr. Mus. 1931.
- Texte zur Religion der Osttscheremissen. Wien. 1934.
Verlag d. Intern. Zeitschrift
Anthropos.

T a g a j á n l á s .

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9. § /3/ bekezdése alapján a VI. Osztály javaslatára Benedikt Ottó levelező tagot előterjeszti rendes taggá való megválasztásra.

Benedikt Ottó 1897-ben született. Egyetemi tanulmányait Budapesten és Bécsben végezte és Bécsben nyerte el a műszaki doktori címet is 1930-ban "Vektordiagramme des Doppelschrittmotors" című értekezésével. 1933-ban a Szovjetunióba költözött és itt 1937-ben nyerte el a műszaki tudományok doktora címet, a moszkvai Energetikai Intézetben "Bonyolult nagytelítődésű mágneses körök új számítási módszere" című disszertációjával. 1939-ben a Közlekedésügyi Minisztérium moszkvai egyetemének tanára lett. Itt működött 1955-ig. Tevékenysége ipari térre is kiterjedt és több szovjetunióbeli villamos gyár szakértőjeként ipari alkotások kivitelezésében is közreműködött. 1955-ben a magyar kormány hívására visszatért Magyarországra és ez idő óta a Műszaki Egyetem Különleges Villamosgépek Tanszék tanszékvezető tanára.

A Tudományos Minősítő Bizottság hazatértekor a szovjetunióbeli tudományos minősítésnek alapján megadta a műszaki tudományok doktora címet, majd 1956-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta.

1957-ben munkásságáért Kossuth-díj ezüst fokozatot kapott.

A Szovjetunióban fejlesztette ki autodinnak elnevezett új találmányu villamosgépét. 1958. májusában a Szovjetunió Minisztertanácsa mellett működő Állami Tudományos Műszaki Bizottság elhatározta egy autodinnal foglalkozó tudományos laboratórium szervezését Moszkvában. A

leningrádi Villamos Hegesztő Berendezések Intézete már felajánlotta a Szovjet-Magyar Tudományos Együttműködési Bizottságon keresztül a Magyar Tudományos Akadémianak, hogy a budapesti Akadémiai Csoporttal együttesen újfajta autodint kíván kidolgozni hegesztés céljaira.

A Szovjetunióban orosz nyelven könyve jelent meg, majd német nyelven adták ki könyvét az autodinról.

Nagyjelentőségű találmánya az egyfázisú kommutátoros vontatómotor, amely a szovjet tankönyvekben "Benedikt-motor" néven szerepel. Másik, újabban kidolgozott találmánya az újfajta egyfázisú mozdony, amelyről a Magyar Tudományos Akadémia 1956. évi nagygyűlése alkalmából számolt be. Ennek a találmánynak megvalósítása a Kohó- és Gépipari Minisztérium, valamint a Német Demokratikus Köztársaság megfelelő minisztériuma közötti megállapodás alapján, egy berlini és egy drezdai gyárban már folyamatban van.

További találmánya egy aszinkron vontató-motorokkal ellátott Diesel mozdony, melynek továbbfejlesztését a Szovjetunió Közlekedésügyi Minisztériuma tervbevette. Ezen Diesel mozdonyal összefüggő problémák kidolgozására megállapodás jött létre az illetékes leningrádi akadémiai intézet és a magyarországi Akadémiai Csoport között.

Nomografikus módszert dolgozott ki a bonyolult, erősen telítődött mágneses körök problémáival kapcsolatban. Az erre vonatkozó elméletet tartalmazó könyvet 1953-ban Moszkvában adták ki, magyar nyelven 1958. elején jelentette meg az Akadémiai Kiadó, jelenleg pedig a könyv németnyelvű fordítása van folyamatban.

Publikációinak száma mintegy 35, találmányainak száma pedig 30. Ezeknek listáját csatoljuk.

B u d a p e s t, 1958. október 1.

Hevesi Gyula s.k.
akadémikus

Ratkovszky Ferenc s.k.
akadémikus

Aszinkron vontatómotorokkal rendelkező új dieselmotordony.
/1958./ Cikkem két társszerzővel. Megjelent a "Tranzsel-
doriszdatesztvo" által kiadott brosúrában.

Az autodin elméletének elemei. /1958./ Cikk az "Elektri-
csesztvo"-ban.

II. Legfontosabb találmányok felsorolása.

Getriebe. /1927./ Bécs.

Synohronmaschine. /1928./ Bécs.

Wattmeter. /1931./ Bécs.

Scheinleistungszähler. /1931./ Bécs.

50 periódusú, egyfázisú kommutátoros motor. /1933./ Moszkva.

Vasból készített kommutátorok jó kommutációjának biztosítá-
sára szolgáló eszköz. /1934./ Moszkva.

Egyfázisú kommutátoros motor. /1934-1935./ A Szovjetunió
által több kapitalista országban bejelentve.

Forgó szinkrongép. /1950./ Moszkva.

Egyenáramnak váltakozó árammá való átalakításra szolgáló
gép / 1952./ Moszkva.

A kommutációnak kommutátoros gépekben történő önműködő
biztosításának univerzális eszköze. /1952./ Moszkva.

Háromfázisú kommutátoros gépek széles határok közötti folyto-
nos szabályozására szolgáló kapcsolás. /1952./ Moszkva.

Folytonosan változó frekvencia megvalósítására szolgáló
kapcsolás. /1952./ Moszkva.

Váltakozóáramú kommutátoros generátorokban keletkező transz-
formátoros feszültségek kompenzálására szolgáló kapcsolás.
/1953./ Moszkva.

Egyfázisú kommutátoros motorok indítását biztosító kapcsolás.
/1953./ Moszkva.

Kommutátoros motorok vezérlési teljesítményének csökkentésére és vezérlési pontosságának növelésére szolgáló kapcsolás. /1954./ Moszkva.

Egyfázisú vontatómotorok párhuzamos munkáját biztosító kapcsolás. /1954./ Moszkva.

Szinkrongenerátor. /1954./ Moszkva.

A terhelőáramkörnek és a gerjesztő-áramkörnek szétbontásuk nélküli átkapcsolására szolgáló eszköz. /1954./ Moszkva.

Egy kommutátoros motorból és egy aszinkron gépből álló gépcsoport átkapcsolásának eszköze. /1954./ Moszkva.

Ward - Leonard gépcsoportot helyettesítő kommutátornélküli gépcsoport. /1956. Budapest.

Egyfázisú kommutátoros motor. /1956./ Budapest.

Egyfázisú kommutátoros motorokban fellepő transzformátoros feszültség megsemmisítésére, vagy nagyarányú csökkenésére szolgáló eszköz. /1956./ Budapest.

50 periódusú egyfázisú kommutátoros motorok indítását, rekuperációs fékezését, és teljesítménytényezőjük javítását biztosító segédcsoport. /1956./ Budapest.

Egyfázisú kommutátoros motorok gerjesztőtekercseinek párhuzamosan kapcsolhatóságát biztosító eszköz. /1956./ Budapest.

Egyfázisú kommutátoros motor. /1957./ A Magyar Állam által Bécsben bejelentve.

Egyfázisú kommutátoros motorokban fellépő transzformátoros feszültségek megsemmisítésére, vagy nagyarányú csökkenésére szolgáló eszköz. /1957./ A Magyar Állam által Bécsben bejelentve.

50 periódusu egyfázisú kommutátoros motorok indítását, rekuperációs fékezését és teljesítménytényezőjük javítását biztosító segédgépcsoport. /1957./ A Magyar Állam által Bécsben bejelentve.

Egyfázisú kommutátoros motorok gerjesztőtekercseinek párhuzamosan kapcsolhatóságát biztosító eszköz. /1957./ A Magyar Állam által Bécsben bejelentve.

Autodin. /1957./ Budapest.

Autodin. /1958./ A Magyar Állam által több kapitalista országban bejelentve.

T a g a j á n l á s .

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9.§ /3/ bekezdése alapján a VI. Osztály javaslatára Bognár Géza levelező tagot előterjeszti randes taggá való megválasztásra.

Bognár Géza 1909-ben született. Az Akadémia levelező tagja. Az MTA főtitkárhelyettese. A Híradástechnikai Főbizottság elnöke. A Távközlési Kutató Intézet igazgatóhelyettese. Kétszeres Kossuth-díjas.

Tudományos kutatómunkája elsősorban műszaki alkotásokban jutott kifejezésre. Fő működési területe a mikrohullámu rádióösszeköttetések és a mikrohullámu lokátorok területére esik. A mikrohullámu lokátorok területén új lokátor elvet dolgozott ki, amely elvnek az alkalmazása lényegesen megnöveli a lokátor hatótávolságát és információadásának sebességét. Ennek az elvnek az alkalmazásával évekkal megelőzte a külföldi fejlődést.

Hazai vonatkozásban a mikrohullámu rádióösszeköttetések területén kidolgozta az első hazai impulzusmodulált berendezést, amely alapját képezi a jelenleg gyártott és exportált 24 osztorlás mikrohullámu rádióösszeköttetésnek.

Vezetésével megépült a Távközlési Kutató Intézetben a 4000 MHz-en működő televíziós műsor és több száz telefoncsatorna átvitelére alkalmas szélessávú rádióösszeköttetés, amely a hazai gyártás alapjául szolgál, és alapját képezi a hazánkban megvalósuló mikrohullámu lánconak. Jelenlegi kutatásai a mikrohullámu rádióösszeköttetések jel/zaj viszonyának megjavításával vannak kapcsolatban.

Tudományos kutató és irányító munkája eredményeképpen a hazai mikrohullámu kutatás oly fejlődésnek indult, amely révén hazánk ebben az igen gyorsan fejlődő és nagy

jelentőségű tudományágban rövid idő alatt nemzetközi viszonylatban is élvonalba tudott emelkedni.

Emberi magatartását, irányító munkáját, haladó gondolkodás és építő magatartás jellemzi.

A fentiek alapján érdemesnek tartjuk és ajánljuk akadémiai rendes tagságra.

Budapest, 1958. október 1.

Hevesi Gyula s.k.
akadémikus

Winter Ernő s.k.
akadémikus

T a g a j á n l á s .

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9.§ /3/ bekezdése alapján a VII. Osztály javaslatára Gerecs Árpád levelező tagot előterjeszti rendes taggá való megválasztásra.

Gerecs Árpád /született 1903-ban/ a Budapesti Műszaki Egyetemen 1926-ban vegyész-mérnöki oklevelet szerzett, majd 1926-tól 1938-ig Zemplén Géza professzor mellett mint tanársegéd működött. Közben megszerezte a műszaki doktori oklevelet és a műegyetemi magántanári képesítést. Ezután 1 évig a Wander Vegyészeti Gyár kutatólaboratóriumában, majd 1939-től 1950-ig a Chinoin Gyógyszergyárban részben kutatóvegyészi, részben mérnöki munkakörben dolgozott, s végül e gyár műszaki igazgatói tisztét is ellátta. 1950-től 1952-ig a Szerves Vegyipari Kutató Intézet, 1952-től 1956-ig a Gyógyszeripari Kutató Intézet igazgatói állását töltötte be. 1950-ben a Szegedi Tudományegyetem Alkalmazott Kémiai Tanszékére egyetemi tanárrá nevezték ki, s végül 1955-ben az ELTE Természettudományi Karán a Kémiai Technológiai Tanszék vezetését vette át. 1951-ben a Magyar Tudományos Akadémia lev.taggá választotta. 1950-ben Kossuth-díjjal tüntették ki. Tagja a VII. Osztály osztályvezetőségének, a Tudományos Minősítő Bizottságnak, valamint a Tudományos és Felsőoktatási Tanácsnak.

Gerecs Árpád tudományos tevékenységét Zemplén Géza közvetlen munkatársaként kezdte meg. Tudományos munkásságának első része a szénhidrátok területére esik. Idevágó kutatási eredményei közül különösen kiemelendők az anomer glykosidok képződésére vonatkozó megállapításai, továbbá a rutinose szerkezetének felderítése és szerkezetbizonyító szintézisének a megvalósítása. Ezeket, továbbá az egyéb szénhidrátkémiai vizsgálatokat a szénhidrátkémiai szakirodalom gyakran idézi.

Gerecs Árpád tudományos kutatásainak második

része a szerves kémia különféle területeire esik, s ez a gyógyszeriparral és szerves vegyiparral kapcsolatos sokoldalú kutatóvegyészi tevékenységét tükrözi. Hogy ez a vegyészti tevékenysége nem a praktioizmus felszínén mozog, hanem mindenkor a probléma mélyreható tudományos elemzésének útján halad, azt a Fries-reakció mechanizmusára vonatkozó, továbbá a tetrahydrofurfurylalkonol többirányú átalakításával kapcsolatos eredményes kutatásai különösképpen igazolják.

Gerecs Árpád tudományos közleményei, nagy nemzetközi publicitású folyóiratokban jelentek meg. Ezek kutatási eredményeinek egészét nem tükrözik hiánytalanul, mert a gyógyszeriparral és szerves vegyiparral kapcsolatos tudományos kutatási tevékenységének néhány eredménye részben saját neve alatt, részben a Chinojn Gyár neve alatt bejelentett szabadalmakban van lefektetve.

Külön kiemelendő az az értékes munkásság, amelyet Gerecs Árpád a tudományszervezés terén az Akadémián kifejt, egyrészt mint a Szerves Kémiai Technológiai Bizottság elnöke, másrészt mint a VII. Osztály osztályvezetőségének tagja.

A fenti indokok alapján ismételten javasoljuk Gerecs Árpád lev. tagnak rendes taggá való megválasztását.

B u d a p e s t, 1958. október 3.

Bruckner Győző sk.
akadémikus

Csűrös Zoltán sk.
akadémikus

Fodor Gábor s.k.
akadémikus

- 22./ Beiträge zur Rolle der Salzsäure bei der Fries
Reaktion II. /Társszerzők: M.Windholz, Gy.Sipos/
Acta Chimica 4, 124 /1954./
- 23./ Beiträge zur Rolle der Salzsäure bei der Fries-
Reaktion III. /Társszerző: M.Windholz./
Acta Chimica 8, 295 /1955./
- 24./ Über mit Aluminiumchlorid gebildete Ringkomplexe.
/Társszerző: M.Windholz./
Acta Chimica 5, 193 /1954./
- 25./ Über den Mechanismus der Fries-Reaktion.
/Társszerző: M.Windholz./
Naturwissenschaften 42, 414
/1955./
- 26./ Adatok a 2-metil-4-amino-pirimidin-5-aldehyd elő-
állításához. /Társszerzők: Fehér Ö., Fuchs O./
Magyar Kémiai Folyóirat 61, 112
/1955./
- 27./ Synthesen aus Tetrahydrofurfurylalkohol. I.
/Társszerző: M. Windholz./
Acta Chimica 14, 333 /1958./
- 28./ Synthesen aus Tetrahydrofurfurylalkohol II.
/Társszerző: M.Windholz./
Acta Chimica 14, 417 /1958./
- 29./ Die Darstellung einiger Glucopyranosyl-benzol-Ab-
kömmlinge. /Társszerző: M.Windholz./
Acta Chimica 13, 231 /1957./

Szabadalmak és szabadalmi bejelentések.

- C-6233 alapszám: Eljárás fenolok kinyerésére. 1948. máj.12.
C-6266 " Eljárás ipari gázvizek kátrányrészeinek
leválasztására.1949. dec.14.
C-6274 " Eljárás fenolok kinyerésére vizes olda-
tokból. 1948. okt.28.

- CJ-7. alapszám: Eljárás vizes penicillin oldatok töményi-
tésére vagy teljes víztelenítésére. 1949.
szept. 16.
- CJ-8 " Eljárás vizes penicillin oldatok töményi-
tésére. 1950. okt. 18.
- CJ-9/1 " Eljárás aktív szénen elnyelt penicillinnek
szénből való kivonására. 1949. szept. 24.
105. lajstromszám: Eljárás metálsav előállítására. 1949.
okt. 26.
- 119 " Eljárás 2-metil-4-amino-5-étoximetil-pirimidin
előállítására. 1951. máj. 4.
205. " Eljárás penicillinnek vizes oldatából való
kinyerésére. 1949. dec. 9.
- Ge-243/1 alapszám: Eljárás műszálintermédek előállítására.
1957. ápr. 27.
- Ge-246/1 " Eljárás -oxi-valeraldoxim előállítására.
1957. máj. 10.
- Ge-266/1 " Eljárás glikoldimetakrilát előállítására.
1957. márc. 4.

T a g a j á n l á s .

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9.§ /3/ bekezdése alapján a VII. Osztály javaslatára Korach Mór levelező tagot előterjeszti rendes taggá való megválasztásra.

Korach Mór 1888-ban született. 1911-ben végezte a Budapesti Műegyetemet. 1912-ben főleg politikai okokból - Olaszországba vándorolt. Itt Páduában egyetemi tanársegédként Panebianco professzor mellett dolgozik. Később Faenzában a kerámiai kutatóintézet és iskola műszaki tagozatának vezetője. 1925-ben meghívást kap a bolognai egyetemre az akkor megalakított mérnök-vegyészeti főiskola vegyipari gépészeti tanszékének vezetésére. Ebből az alkalomból adja ki az első olasz kerámiai technológiai tankönyvét.

Szilikátipari technológiai kutatásai a kerámiai ipar ugyszólván minden területére kiterjedők.

Első kutatásai a cassius biborra vonatkoznak és több éven át az olasz kerámiai nyersanyagok tanulmányozásával és ipari alkalmazásával foglalkozik. Vizsgálatokat folytat a kőagyaggyártásnál zsugorító nyersanyagként alkalmazott abruzzai cinerit /vulkáni hamu/ felhasználására, valamint alacsony hőfokon zsugorodó oxidos olasz nyersanyagok megismerésére és alkalmazására. Foglalkozott az olasz relief-festéssel kapcsolatban majolika -technikai kutatásokkal, az alkáliföldfémoxidok kerámiai szerepével stb.

1923-ban kezdett kemencetechnikai tanulmányokkal foglalkozni. Kezdeményezésére vezették be Olaszországban a kerámia elektromos égetést, amellyel az olasz kerámiai ipar az egész világon élenjáróvá vált. A világ első ipari méreteken működő magas-hőfoku elektromos alagut-kemencéi Korach Mór tervei alapján épültek fel Olaszországban.

1932-ben megtervezett és megindított egy fajanszgyárat Rhodosz szigetén, amely ma is működik.

Kemencetechnikai munkáival párhuzamosan foglalkozott a kerámia területén egy magnéziumtartalmu kordierites hőálló porcellán kidolgozásával. Kidolgozta továbbá egy új csempegyártási eljárásnak, a kervitcsempének technológiáját, melynek gyártása több országban folyik. Eljárást dolgozott ki magasfrekvenciájú szigetelőanyagok gyártására is.

A cementgyártás területén főleg a puzzolán cementekkel és a cementégetés technikájával foglalkozott. Eljárást dolgozott ki használt kenőolajok regenerálására is, amely Olaszországban ipari alkalmazást nyert.

26 idegennyelvű, 15 magyarnyelvű publikációja és 3 könyve jelent meg.

Számos találmányát szabadalom védi.

Kerámiai vonalon Olaszországon kívül Magyarországon, Franciaországban, Belgiumban, Hollandiában, Angliában és Romániában dolgozott, mint nagy ipari vállalatok tudományos tanácsadója.

A Magyar Tudományos Akadémia 1956. évi Közgyűlése akadémiai levelező taggá választotta. 1957-ben kinevezték a Műszaki Egyetem Kémiai Technológiai Tanszékére egyetemi tanárnak.

Levelező taggá való választása óta az Acta Technicában jelentek meg publikációi. A kervitcsempé gyártására vonatkozó szabadalmazott eljárását ezen időszakban vezették be a Szovjetunióban, Lengyelországban és más országokban Korach professzor személyes konzultációja alapján.

A fentiek alapján javasoljuk akadémiai rendes taggá való megválasztását.

MSZMP tag, az Akadémia tudománypolitikai munkájában tevékenyen résztvesz, a Kémiai Tudományok Osztálya vezetőségének tagja.

B u d a p e s t, 1958. október 9.

Erdey László s.k.
akadémikus

Buzágh Aladár s.k.
akadémikus

Erdey-Gruz Tibor s.k.
akadémikus

Csűrös Zoltán s.k.
akadémikus

Korach Mór munkássága.

- 1./ "Un nuovo apparecchio d'aviazione Il Monitore Technico, e i getti dei fluidi i fluidi" Milano 20.febr.1918.
- 2./ "Dati statistici relativi all'industria delle ceramiche /laterizi esclusi/ in Italia" Faenza /Bollettino del Museo Intern. delle Ceramiche di Faenza/. Fasc. I-II.1920.
- 3./ "Metodi di Studio Microscopi della Ceramica". Faenza. " III-IV.1920.
- 4./ "Sulla porpora de Cassic" Faenza. " I.1921.
- 5./ "Sulla temperatura delle fornaci da maiolica a fiamma diritta"
- 6./ "Sui forni contiui a galleria e sul sistema Herda" Faenza. " I-III.1922.

T a g a j á n l á s .

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9.§ /3/ bekezdése alapján, a II. Osztály javaslatára Ortutay Gyula levelező tagot előterjeszti rendes taggá való megválasztásra.

Ortutay Gyula jelenleg 48 éves, egyetemi tanulmányait Szegeden végezte. Egyik alapítója volt a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának, amely a falukutatás terén uttörő munkát végzett. Ortutay Gyula Szeged Környékén kívül Szabolcs megyében folytatott néprajzi kutatásokat. Irodalmi munkásságát 1933-ban kezdte, első munkái, amelyek egyrészt a néprajz társadalomtörténeti és elméleti kérdéseire vonatkozó fejtegetéseket tartalmaznak, már tükrözik tudományos érdeklődésének fő vonalait. 1935-ben a Széchenyi Könyvtárban dolgozott gyakornokként, majd a Rádió Irodalmi Osztályán lektor, később osztályvezető helyettes lett. Budapestre kerülésétől fogva egyre nagyobb mértékben vett részt a német politikai nyomás elleni szervezkedésben. 1944. márciusában felmondta a Rádiónál betöltött állását, egyideig könyvkereskedésben dolgozott, majd családjával együtt illegalitásba vonult. Ebben az időszakban tevékeny szereplője volt az ellenállási mozgalomnak.

1933-tól 1945-ig 90 munkája jelent meg nyomtatásban. Ezeknek egy része recenziós, kritikai és ismeretterjesztő cikk. Munkásságának e korszakából kiemelkedik számos folklorisztikai szövegkiadás /Nyiri és rétközi parasztmesék /1935./, Szekely népballadák /1935./, Magyar parasztmesék /1936./, Bátorligeti mesék /1937./ Fedics Mihály meséi /1940./ néprajzi tanulmány/Szerelem Ajakon a házasságig/1934./, Népköltészet és műköltészet /1941/ Régi magyar varázslóasszonyok /1942./ König Matthias in der mündlichen Überlieferung der Donauvölker

/1942./ stb./, módszertani és tudománytörténeti cikkek /A magyar népköltési gyűjtemények története /1939./, Néprajz és közműveltség /1940./, Ujabb néprajzi irodalmunk /1941./, stb./ és olyan kiemelkedő jelentőségű, új szempontokat hozó összefoglalás, mint a Magyar népismeret /1937./, Rákóczi két népe /1939./, Kis magyar néprajz /1940./, A magyar népművészet /1941./. A felszabadulás előtt szerkesztője volt a Magyarságtudomány c. folyóiratnak és annak könyvsorozatának.

A felszabadulás után 1945. január 18-án a Magyar Központi Híradó vezetője lett és 1947. márciusáig vezette a Rádió, a Távirati Iroda és a Filmiroda munkáját. 1947. március 15-től 1950. február 26-ig vallás- és közoktatásügyi miniszter volt, 1950. március 1-től 1952. december 31-ig a Múzeumok és Műemlékek Országos Központjának elnökeként vezette a magyar múzeumok nagyszabású újjászervezését. Közben egyetemi tanérként előadásokat tartott a Bölcsészettudományi Karon. 1953. január 1-től az Egyetem vált fő munkahelyévé, ahol a Folklor Tanszék vezető professzora, 1957. június 15-étől pedig az Eötvös Lóránd Tudományegyetem rektora. 1954. óta a Hazaffas Népfront Országos Tanácsának tagja, 1957. novembere óta főtitkára, 1956. augusztus óta az Országos Béketanács alelnöke. 1945. és 1953. között országgyűlési képviselő.

Ortutay Gyula élénk közéleti tevékenysége mellett jelentékeny tudományos és tudományos szervező munkásságot fejtett ki, 1946. óta a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. A felszabadulás óta szerkesztője az Ethnographia és az Acta Ethnographica című folyóiratoknak, 1945-től 1956-ig a Magyar Néprajzi Társaság és a Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Bizottságának elnöke. A finn Kalevala Társaság tiszteleti tagja és a Fabula c. nemzetközi folklór folyóirat szerkesztőségi tagja. Több hazai és külföldi kitüntetés tulajdonosa.

A felszabadulás óta eddig kerekén 50 munkája

jelent meg. A magyar néprajztudomány elvi kérdései /1949./
Néprajz és kulturális forradalom /1951./, A magyar
folklorisztika a két világháború között és a felszabadu-
lás utáni korszakban /1954.- több nyelven/, A szovjet
néprajz jelentősége a magyar néprajzi kutatás számára
/1956./ c. munkáiban a magyar néprajztudomány elvi és
módszertani kérdéseivel foglalkozott, megjelölve a magyar
néprajztudomány marxista-leninista átalakulásának legfőbb
feladatait és kritika tárgyává téve a különböző néprajzi
irányzatokat. Tovább folytatta folklorisztikai gyűjtő
és kiadó tevékenységét, amelynek eredményeit a Katona
Imrével együtt kiadott Magyar parasztmesék /1951./,
Kálmány Lajos: Alföldi népballadák c. kötetének kiadása
/1954./, Magyar népköltészet I-III. /1955./ Zrinyi énekek
/1956./, Ungarische Volksmärchen /1957./ stb. kötetek
jelzik. Kutatómunkájának újabb eredményeit tette közzé
Kossuth Lajos a magyar nép hagyományaiban /1952./, A
magyar népköltészet /1952./, Az európai népballada /1952./
c. tanulmányaiban. Emellett számos kritikai és művelődés-
politikai tanulmánya jelent meg.

B u d a p e s t, 1958. október 9.

Fülep Lajos s.k.
lev. tag.

Marót Károly s.k.
akadémikus

Szabó Imre s.k.
akadémikus.

T a g a j á n l á s .

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9. § /3/ bekezdése alapján a VI. Osztály javaslatára Szigeti György levelező tagot előterjeszti rendes taggá való megválasztásra.

Szigeti György 1905-ben született, az Akadémia levelező tagja, az MTA. Műszaki Fizikai Intézet igazgatója, az Eötvös Lóránt Fizikai Társulat főtitkára.

Tudományos munkásságát az Egyesült Izzólámpa és Villamossági RT. kutató laboratóriumában kezdte. Első munkái: gáztöltésű egyenirányító csövekre vonatkoztak, ezek eredményét két szabadalom tartalmazza. Később katódsugárcsővel kapcsolatban ért el ugyancsak szabadalomra vezető eredményeket. Nagy nyomású higanygőz-lámpákkal kapcsolatos vizsgálatait az Elektrotechnika folyóirat ismertette. Erről a területről több találmányára szabadalmat kapott a vállalat.

Elektrólumineszcenciával kapcsolatos munkássága vezetett az első elektrolumineszcens fényforrást védő szabadalomra. Ezt a szabadalmat Bay Zoltánnal közösen jelentették be, az európai országokban az Egyesült Izzó, az Egyesült Államokban, a General Electric Co. birtokában van a megadott szabadalom. A lumineszcencia elméletére vonatkozó kutatásainak eredményeit részben egymaga, részben pedig munkatársaival együtt az Elektrotechnikában, a Nature-ban, a Műegyetemi Közleményekben, a Journal of Chemical-ben, az Acta Physica-ban és a British Journal of Applied Physics-ben publikálta. Ezekre az eredményekre több szovjet és más külföldi folyóirat, valamint az idevonatkozó szakkönyvek is hivatkoznak /Pringsheim, Garlic és mások/

Tritiummal gerjesztett lumineszkáló fényforrásokra vonatkozó találmányára itthon és számos külföldi országban szabadalmat kapott. Az utolsó években félvezető anyagokkal kapcsolatos kutatásokkal foglalkozik és ennek eredményeképp

munkatársaival kidolgozott találmányaira a szabadalmi eljárás folyamatban van.

Tudományos irányító munkáját energikus oéltudatosság, és a feladatok haladó értelemben vett előbbrevitele jellemzi. Jelentős szerepe van a műszaki fizika hazai tudományos fejlesztésében.

A fentiek alapján érdemesnek tartjuk és ajánljuk akadémiai reñdes tagságra.

B u d a p e s t, 1958. október 1.

Hevesi Gyula s.k.
akadémikus

Winter Ernő s.k.
akadémikus.

Szigeti György munkássága.

Irodalmi munkásságát néhány összefoglaló ismertetéssel kezdi. / Die Kathodenstrahlen, Tungsram Mitteilungen 1937-38. A fémgőzlámpákról, Elektrotechnika. 1941./

A felszabadulás óta az Egyesült Izzólámpa és Villamossági RT. kutató laboratóriumában munkatársaival együtt főleg lumineszkáló anyagokra vonatkozó vizsgálatokkal foglalkozott. Ezek eredményeit először az Elektrotechnikai Egyesületben tartott előadáson ismertette. Az előadás cikk formájában is megjelent az Elektrotechnika 1947. évi 4. és 5. számában. A cikk első része ismerteti a lumineszálás gyakorlati és elméleti kérdéseit, a második része tárgyalja a szerző által elért új eredményeket. További publikációkat

tett közzé ezen vizsgálatokról, részben Nagy Elemér, és dr. Makai Endre munkatársaival közösen a Nature /Vol.160.p. 641, 1947. nov.8./, a Journal of Chemical Physics/ Vol.15,p. 881, 1947. dec./, a Műegyetemi Közlemények 1948. évf. 115. old. és a Mérnöki Továbbképző Intézet kiadványai G.89/1948/ számában.

A vizsgálatok eredményei röviden a következők voltak: 1./ A cinkszilikát és cinkberillszilikát emissziós szinképes sávokból vann összetéve, amely sávok - ha az emittált fotonok számát a kibocsátott fény frekvenciájának függvényében ábrázoljuk - igen nagy megközelítéssel, mint Gauss-féle haranggörbék ábrázolhatók. 2./ Az emittált fotonok száma a hőmérséklet függvényében egy bizonyos kritikus temperaturánál nagyobb hőfok felé rohamosan csökkenni kezd és ugyanezen kritikus hőfok felett az anyag dielektromos veszteségei igen gyorsan növekszenek. A két jelenség között igen szoros összefüggést sikerült kimutatni és ezt egy egyszerű formulával kifejezni. Ezen vizsgálatok eredményeire többek között a Dokladi Akademii Nauk SSSR /1949.évf.Vol, 67. 245 oldalán/ megjelent közlemény már hivatkozik is. 3./ A vizsgált, mangánnal aktivált anyagok lumineszkálásának emissziós szinképe azonos sávokat tartalmaz az MnO_4^{--} , illetve az MnO_4^{--} ionokat tartalmazó oldatok abszorpciós szinképeivel.

Mióta 1948-ban az Egyesült Izzólámpa és Villamosági r.t. kutatólaboratóriumának vezetését átvette, munkatársai ezen vizsgálatokat az általa megadott irányelvek szerint tovább folytatják és azóta is számos publikációjuk jelent meg.

A vezetése alatt végzett munkákról összefoglaló cikke jelent meg a Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Természettudományi Osztályának Közleményeiben /I.kötet 20-45.old./

Ugyanezen Osztályközlemények 4. kötetének 139-140. oldalán megjelent cikke a fólvezetők néhány tulajdonságainak ismertetésével kapcsolatban leírja az elektrolumineszcencia terén elért eredményeit. Ezen területen elért újabb eredményekről 1953. augusztusában az I. Magyar Fizikus Kongresszuson tartott előadásában, az Acta Physica 1954. évi IV. kötetének 57. és 65. oldalán megjelent két közleményében /Az első közleménynél Bayer Gy. és Weiszbürg J. mint társszerzők működtek/ és az 1954. ápr. 9-én a Cambridge-ben tartott Conference on Luminescence-n tartott előadásában számolt be. /a közlemény sajtó alatt./ Ezen munkáinak jelentősége abban áll, hogy kimutatta, hogy a szilíciumkarbid és hasonló kristályokon egyenáram áthaladásakor észlelt fényjelenség - az addig elfogadott véleményekkel szemben - a fluoreszcenciával analóg jelenség és így ezen jelenség felhasználásával újfajta fényforrások kutatására nyílik lehetőség. Sikerült megállapítani ezen lumineszkálás termsémáját.

A vezetése alatt álló laboratórium kidolgozta a tús tranzisztorok első hazai típusát. Az idevágó munkákról a Magyar Tudományos Akadémia Híradástechnikai Konferenciáján számolt be 1954. május 8-án.

Megemlíthető még a Fizikai Szemle 1952. évfolyamában megjelent cikke: "A kutatás szerepe egy iparág fejlődésében", amelyben főleg a magyar kutatóknak az izzólámpa fejlesztése terén végzett döntő jelentőségű munkáját írja le.

Megjelent még az MTA. Műszaki Tudományok Osztályának közleményei alapján /XX/3-4/ "Fénycsövek gyártásával és fejlesztésével kapcsolatos problémák" című cikke.

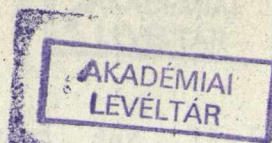
Fenti dolgozatokra többek között a következő szerzők hivatkoznak:

Garlick, G.F.J.: Luminescent Materials, Oxford, 1949. pp. 108-109; Pringsheim P.: Fluorescence and Phosphorescence, New-York, London, 1949. p. 745; Ril, N.: Temperaturная

zavismost vikhoda luminescentsii i ee svysz s drugimi svoystvami sernistogo tsinka /Dokladi A.N.S.S.S.R., 1949. Vol. 67:pp. 245-250/ ; Destriau, G., Ivey.: Electroluminescence and related topics./Proceedings of the IRE, 1955. pp. 1911-1940/; Gibson. A.F., Aigrain, P., Burgess, R.E.: Progress in Semiconductors, London, 1956. Vol. I. pp. 109, 132, 133.

Az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. által bejelentett; Szigeti Györgytől származó fontosabb találmányok kivonatai.

- 107.392.sz. 1929. jun. 6-án bejelentett magyar szabadalom, gáztöltésű egyenirányító csövet véd, amelynél a kisülési teret több, egymással nem érintkező fémtest oly módon vesz körül, hogy az üvegfalról az ott felhalmozódó töltésből kilépő erőfonalak kisülési térbe nem juthatnak be. A fenti szabadalom megvalósításával elérhető volt a gáztöltésű egyenirányító csöveknek stabil és megbízható működése.
- 103.410.sz. 1930. márc. 18-án bejelentett magyar szabadalom, ködfényű kisüléssel működő egyenirányító csőre vonatkozik, amelyben két anód között történő átütést a katód megfelelő elrendezésével lehet elkerülni.
A fenti két szabadalom szerinti csöveket annak idején az Izzó nagyobb mennyiségben gyártotta és külföldre exportálta.
- 109.512.sz. 1930. nov. 28-án bejelentett magyar szabadalom, túlfeszültség ellen védő berendezésre vonatkozik, amely berendezés túlfeszültség esetén a védendő vezetékét automatikusan földeli. A berendezés lényege egy ködfény-kisülési cső, amelynek elektródáján egy bimetall lemezes rövidre záró szerkezet van alkalmazva. A szabadalom szerinti készüléket a magyar posta, valamint több külföldi postahálózat szabványosította és alkalmazta.

I-3689, alapszámu, 1936. jun. 23-án,
I-3833. alapszámu, 1937. aug. 25-én és
I-3853. alapszámu, 1937. okt. 25-én benyújtott magyar bejelentések nagynyomású higanygőzlámpákra vonatkoznak.

127.804.sz. magyar szabadalom, amelyet 1939. dec. 23-án jelentett be az Egyesült Izzólámpa és Villamosági Rt. és amelynek társfeltalálója Szigeti György, a kvarcolvasztásra vonatkozik és eljárást véd, amelynek segítségével átlátszó üvegszerű kvarc kicsapott kovásvából állítható elő.

I-4714. alapszámu, 1943. dec. 17-én benyújtott, továbbá
I-5985 alapszámu, 1944. jan. 11-én benyújtott,
I-4739. alapszámu, 1944. febr. 4-én benyújtott,
I-4736, alapszámu, 1944. jan. 27-én benyújtott,
I-4720, alapszámu, 1944. febr. 4-én benyújtott és végül
I-4762. alapszámu, 1944. márc. 10-én benyújtott magyar szabadalmi bejelentések, amelyeknek részben feltalálója, részben társfeltalálója Szigeti György, elektromos üzemi olvasztó kemencék konstrukcióját és ezemeljárásait védi.

138.198.sz. 1946. jul. 6-án bejelentett magyar szabadalom körforgó szivattyu automatát véd, amely szivattyu automata fluoreszkáló lámpák /fénycsövek/ gyors és gazdaságos gyártását teszi lehetővé. A vállalat megállapítása szerint az eljárás millió forintot felüli megtakarítást jelentett és lehetővé tette a fénycsövek tömeges gyártásának 1950-ben való megindítását.

140.587. sz. szabadalom, amelynek társfeltalálója Szigeti György, félvezető anyagoknak fényforrás gyanánt való alkalmazását védi. A fényforrás a félvezető anyagokban elektromos áram áthaladásakor mutatózó lumineszkálást hasznosítja. Ez a jelenség utóbbi időben elektrolumineszcencia néven vált ismeretessé és a külföldi irodalomban számos tanulmány tárgyát képezi. Erre a találmányra a fent említett magyar szabadalomon kívül az Egyesült Államokban, Olasz- Francia- és Svédországban is szabadalmat kapott Az Egyesült Izzó. /Hasonlóképpen a fentebb felsorolt többi találmányra is számos külföldi államban is szabadalmat kapott./

141.854.sz. /Társfeltalálók: Bodó Zsolt./ 1950. jan. 11-én benyújtott magyar szabadalom fluoreszkáló lámpákra vonatkozik és a lámpák színének megfelelő beállítását védi.

141.885.sz. szabadalom; új fajta ballonu krypton lámpára vonatkozik. Ez a ballon a külföldről behozott opálüveg pótlására alkalmas. Ez a találmány jelenleg üzemi kipróbálás előtt áll.

EE. 127.alapszámu, 1951. nov. 24-en kelt /Társfeltalálók: dr. Hegedüs András, dr. Millner Tivadar és Patak János/ és

EE. 128.alapszámu szabadalmi bejelentések a fenti ballon készítésére vonatkozó gyártási eljárásokat védik.

2787.sz. alatt 1954. febr. 27-én bejelentett találmányi bejelentése zárt gázterben levő gázok vizsgálatára szolgáló eljárást véd. /Társfeltalálók: Gács István, Kerényi István, Rotter László, Szabó János dr./ Ez az eljárás fénycsővek vizsgálata szempontjából bizonyult fontosnak. Az Egyesült Izzó üzemszerűleg jelenleg is használja.

Munkatársaival együtt kidolgozott egy új fajta gyujtólámpát fénycsővek részére, amely az eddigi kísérletek szerint a fénycsővek élettartamát az eddiginek többszörösére növeli és a gyujtáskor fellépő vibrálásokat kiküszöböli. Ezt a találmányt 1953. nov. 5-én a magyar államnak felajánlották. Az idevonatkozó üzemi kísérletek és a próbagyártás kedvező eredményt mutatnak és az új gyujtó rövidesen tömeggyártásra kerül.

Ezekon kívül az Egyesült Izzólámpa és Villamosági Rt. számos, más találmányát is bejelentette szabadalomra, amelyek főleg katódsugárcsőkre és fluoreszkáló lámpákra vonatkoznak.

Legutóbbi bejelentései: 144.744.

1956. febr. 22. Katódsugárcső elektroluminescens fényerősítővel.

dr. Szigeti György. dr. Szép Iván:

1958. jun. 18. Félvezetők, kristályerősítők és eljárás annak előállítására.

T a g a j á n l á s .

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9.§./3/ bekezdése alapján az I.Osztály javaslatára Waldapfel József levelező tagot előterjeszti rendes taggá való megválasztásra.

Waldapfel József levelező tag, több mint 3 évtizede folytat irodalomtörténeti kutatásokat. Munkássága kiterjed szinte az egész magyar irodalom történetére, valamint a világirodalom történetének egyes kérdéseire is. Legfontosabb eredményeket a magyar irodalom történetírás területén a XVI., a XVIII. és a XIX. század különböző irodalomtörténeti problémáinak kutatása során érte el. A felszabadulás óta néhány jelentős publikációja látott napvilágot a XX. századi magyar irodalom köréből is. Világirodalmi érdeklődése régebben elsősorban a lengyel és a magyar irodalom egyes összefüggéseire irányult. Ujabban a szovjet- és a magyar irodalom kapcsolatairól, főként Gorkij-ra vonatkozó kérdésekről adott közre tanulmányokat. Waldapfel József levelező tag a legelsőek közé tartozik, akik a felszabadulás után a marxizmus-leninizmus világnézetével és módszerével világitották meg a magyar irodalom fejlődését. A marxista-leninista módszer elsajátításával érdeklődése kiterjedt az irodalomelmélet némely kérdéseire, így a dramaturgia mellett - ami már korábban is foglalkoztatta - főként a szocialista realizmus problematikájára.

Egész irodalomtörténeti tanulmányain végigvonuló kisebb - és nagyobb részlet és összefoglaló tanulmányai mellett nagyobb monográfiák jelzik irodalomtörténetírői pályájának eredményeit. Még fiatal korában adta ki az akadémiai jutalmat nyert ötven év Pest-Buda irodalmi életéből című monográfiáját. Részlettanulmányok után monográfiát írt Katona Józsefről. Megírta az első hazai marxista kor-monográfiát a magyar felvilágosodás irodalmáról

stb.stb. Legutóbb jelent meg összes tanulmányainak válogatott gyűjteménye, ami egy kötetben összefoglalva mutatja be Waldapfel József levelező tag irodalomtörténet-írói utjának fejlődését a marxista-leninista irodalomtörténetíráshoz.

B u d a p e s t, 1958. október 7.

Tolnai Gábor s.k. Szabolcsi Bence s.k. Turóczy-Trostler
lev.tag. akadémikus József s.k.
akadémikus.

Waldapfel József munkássága.

/Főbb művek./

- Balassi /Bálint/, *Credulus és az olasz irodalom:*
Bp.1938.Pallas. 38.p./Irodalom-
történeti Füzetek. 61./
- Balassi /Bálint/ költeményeinek kronológiája.
Bp.1927.Pallas. 43.p./Irodalom-
történeti füzetek,15./
- Gorkij és Madách. Bp.1958. MTA.Irod.Tört.Int.52.p.
6.t./Irodalomtörténeti füzetek.14/
Francia ny.kiv.
- Heltai Gáspár forrásai. Bp.1934.Pallas. 29.p./Irodalom-
történeti füzetek. 54./
- Irodalmi tanulmányok. Válog: cikke, előadások, glosszák.
/Bp./ 1957. Szépirod.K. 556.p.
- Katona József. Bp./1942./ Franklin. 200 p.1.t./Magyar Írók/
A magyar irodalom a felvilágosodás korában. 2.kiad. Bp.1957.
Akad.K., 343.p.
- A 19.század költői. Tanulmányok. Bp.1949, Franklin. 105.p.
- Ötven év Buda és Pest irodalmi életéből.1780-1830. Bp.1935.
MTA. 368.p.

LEVELEZŐ TAGOK

1958

T a g a j á n l á s .

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9. § /3/ bekezdése alapján a VI. Osztály javaslatára Csanádi György műszaki tudományok doktorát, előterjeszti levelező taggá való megválasztásra.

Csanádi György 1905-ben született. Mérnöki és közgazdasági oklevelet 1927-ben a Budapesti Műegyetemen nyert. 1929-től a felszabadulásig a MÁV pályafenntartását és felügyeletét ellátó vasuti osztálymérnökségeknél műszaki munkakörben dolgozott. Vasuti szolgálatának ebben az időszakában szorosán vett szakterületén kivüleső vasutüzemi problémák elméleti és gyakorlati megismerése útján a vasut addig alig feltárt gazdasági problémáinak tanulmányozásával foglalkozott. A felszabadulás után nyílt meg a lehetőség arra, hogy széleskörű szakképzettségének és átfogó vasutüzemi ismereteinek megfelelő munkakörbe kerüljön. Előbb a pécsi vasutigazgatóság vezetésével bízták meg, ahol a vasut helyreállításában és az üzemi munka megszervezésében béké- zonyította azt, hogy tudományosan megalapozott szaktudással és gyakorlati ismeretek továbbfejlesztésével sokkal nagyobb teljesítmények érhetőek el, mint a felszabadulás előtti időben. 1947-ben a Közlekedésügyi Minisztérium vasuti-műszaki osztályának vezetésével bízták meg, ahol a vasuti üzem irányítását szervezte és meghatározta azokat az irányelveket, amelyek a szocialista vasut kialakításának alapjait voltak hivatva megteremteni. 1949. március hó 16-án a vasuti főosztály vezetőjévé, az államvasutak vezérigazgatójává nevezték ki. Ki-nevezése döntő fordulatot jelentett a vasuti közlekedés üzemvitelének szocialista alapokra helyezése terén. A vasuti üzem teljesítőképeségének fokozása, a legfejlettebb munkamódszerek meghonosítása, a termelékenyebb, magasabb

minőségi munka kialakítása terén rendkívül nagy érdemeket szerzett.

1957-ben a Közlekedés - és Postaügyi Minisztérium első helyettesévé nevezték ki. Ebben a minőségében tevékeny részese az új közlekedéspolitikai koncepció kialakításának, amely a közlekedési ágazatok közötti koordináció és forgalom-megosztás útján a szállítási feladatok ellátásában a műszaki fejlesztésben, az arányosságot és hatékonyságot hivatott biztosítani.

Csanádi György hosszú multra visszatekintő tudományos munkásságának középpontjában a szocialista közlekedés, alapelveinek feltárása és fejlődési irányának meghatározása, a vasuti közlekedés műszaki-gazdasági jellegű tudományos kérdéseinek vizsgálása áll. Tanulmányai, mint pl.: a szocialista vasut; a tehervonatok sebességére, a mozdonyok vonóerő kihasználásának és a teherkoosi várakozási idejének gazdasági összefüggései; a MÁV villamosításának időszerű kérdései; a járműpark gazdaságos üzemeltetésének egyes kérdései a vasuti áruszállításnál; az arányos fejlődés törvényének érvényesítése közlekedésünkben, stb. olyan eredményeket foglalnak magukba, amelyek a gyakorlati munkában is nagyrészt megvalósítást nyertek.

1951 óta az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Vasutépítés és Üzemi Tanszékének vezető tanára. Tanári munkásságának eredménye a vasuti üzem összefüggő egészének megismerttetése, az elmélet és gyakorlat egységének tudatosítása.

Vasuti üzem c. egyetemi tankönyve uttörő munka hazai szakirodalmunkban, amely a vasut üzemének szerteágazó és igen különböző tudományágak területeit érintő ismeretanyagát foglalja egybe.

Az 1951. évben megszervezett Közlekedéstudományi Főbizottság elnökeként kimagasló munkásságot végzett a magyar közlekedéstudomány művelésének, a szocializmus építését szolgáló kiszélesítésében, eredményeinek felhasználásában.

Eredményes munkásságáért kapott kitüntetései: Kiváló vasutas, Magyar Népköztársasági Érdemérem aranyfokozata, Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozata, Munka Vörös Zászló Érdemrend, Kossuth-díj.

Budapest, 1958. október 1.

Ratkovszky Ferenc s.k.
akadémikus

Verebély László s.k.
lev.tag.

Csanádi György munkássága.

1. A Magyar Államvasutak Pécsi Üzletvezetőségének helyzete az országos forgalomban. Közlekedési Közlöny. 1947.
2. A Magyar Államvasutak problémái. Közl. Közlöny, 1948.
3. A szocialista vasut. Magyar Közlekedés, Mély- és Vízépítés. 1950.
4. A MÁV átalakulása szocialista vasuttá. Vasuti Szakkönyvtár. I.sz. 1951.
5. A vasut a magyar iparfejlesztés szolgálatában. Magyar Technika. 1951.
6. Műszaki feladatok a vasuti közlekedésben. Magyar Technika. 1951.

T a g a j á n l á s .

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9. §. /3/ bekezdése alapján az I. Osztály javaslatára Kardos László az irodalomtudományok doktorát előterjeszti levelező taggá való megválasztásra.

Kardos László 1898-ban született Debrecenben. Egyetemi tanulmányait a Debreceni Tudományegyetem Bölcsészeti Karán végezte. A felszabadulásig gimnáziumi tanár volt Debrecenben, a felszabadulás után előbb a Közoktatásügyi Minisztérium Művészeti Osztályán dolgozott, majd a Debreceni és Budapesti Tudomány Egyetemen volt a világirodalom előadója.

Csaknem 4 évtizedes tudományos, irodalmi és műfordítói munkássága az újabb magyar irodalomra s a világirodalomnak csaknem egész területére kiterjed. A legszigorubb tudományosság jegyében indult ez a munkássága már bölcsészdoktori disszertációjával: ez az 1922-ben könyvalakban is megjelent dolgozata a legújabbkori témáknál akkor kivételes filológiai alaposágról és érett kritikai érzékről tesz tanúságot. "A 21 éves Ady Endre" a költő életének debreceni szakaszát és költői fejlődésének kezdetét világítja meg sokoldaluan.

Ezután szigoruan tudományos munkássága - részben súlyos személyi körülményei, részben érdeklődésének iránya és a tudományos publikációinak ezen a területen hiányzó lehetőségei miatt - látszólag hosszabb időre félbeszakadt. Tevékeny résztvevője az irodalmi életnek műfordításairól és kritikáiról ismeretes elsősorban, de mindkét téren tudományos alaposág, tárgyai kiterjedésében és az elemzés mélységében szünetlenül fejlődő hozzáértés jellemzi. Egyik-másik kritikája a forma minden

nyájas udvariassága ellenére az igényes és finomérzű esztétikus és a változatlanul éber filológus tudományos kvalitásairól tesz tanúságot. Egy-egy alkalmi írása /pl. Tóth Árpád emléke Debrecenben/ korábbi és későbbi tudományos főtémái körét érinti.

Nagyszámu önálló fordítás-kötetei elé irt bevezetői, vagy utószavai mindig a lényegét illető alapos tájékozottságról s az ismert tényeken felül önálló ítéletről is tanuskodnak. Legnagyobb részét ilyen jellegű újabb írásaiból tevődik össze - tulságosan is szigorú válogatás alapján - legutóbb megjelent Művek és mesterek című szép és értékes tanulmány-kötete, míg egy másik, sajtó alatt lévő kötete jó részét a Nyugat-ban a Válasz-ban és más irodalmi és irodalomtörténeti folyóiratokban megjelent legjobb kritikai tanulmányait foglalja csokorba. A felszabadulás óta s még inkább egyetemi tanári működése során fordult - műfordítói tevékenységének nagyarányú és példaadó hatása továbbfejlődése mellett - ismét közvetlenül tudományos feladatok megoldása és a tudományos irodalom szokásos formái közt való publikálása felé. Még 1946-ban jelent meg Karinthy Frigyesről irt, jelentékeny részében korábbi kritikai dolgozataiból nőtt, első fejezetének világnézeti tapogatódzását kivéve, igen értékes és szellemes kis könyve. Azóta is sokat fejlődött világnézeti és esztétikai gondolkodása is.

Tudományos főműve, amellyel a tudományoknak doktora minősítést kiérdemelte, Tóth Árpádról 1955-ben megjelent 28 ives akadémiai monográfiája, amely Ady fiatalabb költőtársainak egyik legkiválóbbját végre méltó helyére teszi. A kötet magasabb fokon és egységben mutatja tudós és művész szerzője sokágu tevékenysége során bontakozó kvalitásait és minden hozzáértő véleménye szerint egyike legjobb irói monográfiáinknak. Azzá teszi az életrajz alapossága, a költő emberi egyéniségének eleven rajza, az

eszmei mondanivaló, de kivált a művészi kifejezés elemzésének finomsága és sokoldalúsága.

E gazdag és értékes munkásság mindenképpen méltóvá teszi Kardos Lászlót arra, hogy a Magyar Tudományos Akadémiának levelező tagja legyen.

B u d a p e s t, 1958. október 9.

Turóczy-Trostler József s.k.
akadémikus

Waldapfel József s.k.
lev. tag.

Kardos László munkássága.

/Főbb művek/

Ismeretlen Ady versek. /Magyar Írók, 1921./

A 21 éves Ady Endre. /Domya, Kner, 1922./

Rövid dalok, /Nyugat, 1922/

A fiatal Ady világa, /Ady Múzeum, 1924/

Karinthy tanulmány /Nyugat/, 1926-ban pályadíjat nyert.

1931-1941 közt mintegy 120 bírálatot írt a Nyugatba, több bírálata jelent meg a Pandorában és a Válasz-ban is.

Tóth Árpád válogatott prózai cikkei /1938. kiadta a debreceni tanítványaival/

Ady-Rákosi vita /1940. kiadta debreceni tanítványaival/

Rimbaud fordításaihoz életrajzi bevezetés és kommentár /1943./

Az új magyar lira, /Demokrácia és Köznevelés, 1945/

Szerb Antal: Gondolatok a könyvtárban /Bp. 1946. Révai/
sajtó alá rendezte és a bevezető tudományt írta.

T a g a j á n l á s .

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9. § /3/ bekezdése alapján a III. Osztály javaslatára Kónya Albert, a fizikai tudományok doktorát előterjeszti levelező taggá való megválasztásra.

Kónya Albert 1917-ben született Budapesten. Matematika-fizika szakos középiskolai tanári oklevelét 1940-ben szerezte meg.

1939-ben mint díjtalan gyakornok kezdte tudományos pályafutását a szegedi Tudományegyetem Elméleti Fizikai Intézetében. Ezt követően a kolozsvári Tudományegyetemen, majd rövid megszakítással - amely időt a miskolci Egyetem Fizikai Intézetében töltötte - a budapesti Műszaki Egyetem Fizikai Intézetében működik, mint egyetemi tanár. E mellett félállásban osztályvezető az MTA Elméleti Fizikai Kutató Csoportban .

1952-54-ig oktatásügyi miniszterhelyettes, közben 2 éven keresztül az MDi. Központi Vezetőség Tudományos és Kulturális Osztályán dolgozott, majd 1956-57-ben oktatásügyi miniszter, illetve oktatásügyi kormánybiztos volt. Jelenleg a Tudományos és Felsőoktatási Tanács titkáráként is működik.

Kónya Albert tudományos munkássága az atom statisztikus elmélete és a fémek elmélete területére esik.

Kónya Albert többek között egy nagy rendszámu elem, a kálium atomjának optikai spektrumát vizsgálta. Az optikai spektrum létrehozása szempontjából a káliumatom egy lezárt iontörzsből és egy valencia-elektronból álló modellel írható le. Ennek a modellnek a tárgyalására Gombás dolgozott ki egy módszert, melyben az iontörzs módosított potenciálját tiszta elméleti módszerekkel tár-

gyalja, s a valenciaelektron mozgását a variációs módszerrel határozza meg. Kónya Albert ezt a módszert alkalmazva határozza meg a kálium atom valenciaelektronjának 4s, 4p, 3d, 4f, 5g és 6h kvantumállapotainak energiáját és sajátfüggvényeit. A periódusos rendszer értelmezése során az elektronhéjak betöltődése a káliumatomnál elter a naiv elmélet által várt sorrendtől. Kónya számításai a 4s és 3d állaptok sorrendjét helyesen adják vissza és így az anomália tiszta elméleti értelmezést nyer. /Lásd 1.sz. dolgozat./

A fentiekben ismertetett módszert Kónya Albert Gáspár Rezsővel közösen nemcsak több egyelektronos atomra és ionra alkalmazták, hanem a jóval nehezebben tárgyalható kételektronproblémát is végigszámolták az Al^+ -ion esetére. Jelentős eredménye ennek a munkának még egyrészt az, hogy nemcsak az egyes mellékkvantumszámokhoz tartozó legmélyebb energiaterméket számítják, hanem a gerjesztetteket is, másrészt a valenciaelektronoknak az iontörzsre gyakorolt polarizációs hatását is figyelembe vették. A számított és kísérleti értékek kitűnő egyezése így érthetővé válik. /Lásd. 2.sz. dolgozat./

Hullámmechanikai uton levezette - ugyancsak Gáspár Rezsővel közösen - a Gombás módszerében szerepet játszó u.n. ,kiegészítő potenciálnak a valenciaelektronok kezdeti energiájával összefüggő tagját. A hullámmechanikai és statisztikus uton levezetett kifejezések megegyeznek /Lásd 3.sz. dolgozat/.

A kvantumkémia molekula "pálya" módszerével vizsgálta - Hoffmann Tiborral közösen - egy azonos alkáli atomokból álló lineáris láncot. Számításaikban az atomi pályák lineáris kombinációjaként veszik fel a láncban mozgó elektronok sajátfüggvényeit. Könnyen kimutatható, hogy az elektronok energiaspektruma sávós szerkezetű, s a lineáris lánc egy igen egyszerű fémmodellnek tekinthető.

Mivel a számítások véges láncra is elvégezhetők, lehetőség nyílik arra, hogy a szilárd testek határfelületeivel kapcsolatban vizsgálatokat végezhessenek. Ezen elméletet Hoffmann még számos problema tárgyalására alkalmazta. /Lásd 4. és 7. dolgozat./

Kónya Albert a röntgensugarak inkohereus szóródásakor előálló Compton sáv intenzitáseloszlását is vizsgálta. Erre a szóró atom vagy molekula elektrónjainak impulzuseloszlása a mérvadó. Kónya az atom statisztikus elméletének felhasználásából módszert ad az impulzuseloszlásnak az atom sűrűségeloszlása segítségével való meghatározására. A módszerrel mind statisztikus, mind hullámmechanikus sűrűségeloszlások esetén meghatározható a Compton sáv alakja. A Duncanson-Coulson-féle hullámmechanikai neon sűrűségeloszlással számított Compton sáv alakja igen jól egyezik a kísérletileg meghatározottal. /Lásd 5. és 9. dolgozat./

Kónya Albert egy további munkájában Gombás fémelméletét használja fel a fémek Grüneisen állandójának tiszta elméleti kiszámítására. Az alkáli fémekre a számított és kísérleti értékek egyezése jó. A földalkáliakra a megegyezés kevésbé jó, melynek okait Kónya 6.sz. dolgozatban diszkutálja.

Gáspár Rezsővel közösen a hidrogén jodid molekula szerkezetét vizsgálták. Gombás statisztikus perturbációs módszerét alkalmazták. A HJ molekula az ionos és homopoláros kötések közti átmeneti kötéstípusu, melynek vizsgálata hullámmechanikai módszerekkel csak igen nehezen keresztülvihető. Kónya Albert Gáspár Rezsővel közösen kiszámították a kötési és disszociációs energiát és az egyensúlyi magtávolságot, továbbá meghatározták a dipolnyomaték nagyságrendjét. Részletesen diszkutálták

a sűrűségeloszlás alakulását az egyensúlyi helyzet környezetében. /Lásd 8. és 10. dolgozat./

B u d a p e s t, 1958. október 3.

Jánosy Lajos s.k.
akadémikus

Novobátzky Károly s.k.
akadémikus

Gyulai Zoltán s.k.
akadémikus

Budó Ágoston s.k.
lev. tag.

Kónya Albert munkássága.

- 1./ A kálium-atom egyes termjeinek elméleti meghatározása.
/Doktori értekezés./ Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Természettudományi Értesítője. LX. kötet 390. old. 1941.
- 2./ Berechnung mehrerer Terme der Na- und K-Atome und des Grundtermes der Al^+ - und Al^{++} - Ionen, /Kozma Béla társszerzővel./ Zeitschrift für Physik, 118. kötet, 153. oldal, 1941.
- 3./ Beitrag zur vereinfachten statistischen Formulierung der Besetzungsvorschrift der Quantenzustände von Atomen.
/Gombás Pál társszerzővel./ Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Természettudományi Értesítője LXI. kötet, 677. old. 1942.
- 4./ Linear Atomic Chain and the Metallic State. /Hoffmann Tibor társszerzővel./ Journal of Chemical Physics, 16. kötet, 1172. old. 1948. Letter.

T a g a j á n l á s .

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9.§ /3/ bekezdése alapján a VI. Osztály javaslatára Liska József, a műszaki tudományok doktorát előterjeszti levelező taggá való megválasztásra.

dr. Liska József a magyar erősáramu elektrotechnika egyik legkiválóbb gyakorlati és tudományos művelője.

Liska József főiskolai tanulmányait a bécsi, majd a budapesti műegyetemen folytatta, ahol 1904-ben gépészmérnöki oklevelet szerzett. Elektrotechnikai ismereteit a villamos gépek tudományának rendszerezőjénél és sok tekintetben megalapítójánál, Arnold professzornál mélyítette el a karlsruhei egyetem Elektrotechnikai Intézetében, ahol kitűnő minőségű elektromérnöki oklevelet szerzett. A váltakozóáramu mágnesezésre vonatkozó, Bragstad tanárral írt alapvető és más munkái mellett elsősorban a villamos gépek keféivel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozott. "A dinamókefék surlódása" című doktori értekezésének és a szikrafeszültségre vonatkozó cikkének megállapításai ma is változatlanul érvényben vannak és e témakörben a mai tankönyvek is az ő kísérleti adatait közlik.

Arnold professzor tanszékén szerzett tapasztalatait 1908-tól itthon hasznosította. 1914-ig a Ganz Gyár próbatermében, majd a számítási osztályán dolgozott. A háború után, 1920-ig egy magánmérnöki iroda alkalmazottja, 1920-21-ig a Magyar Városi Bank főmérnöke, 1921-27-ig a Farkasvölgyi féle Villamossági és Műszaki Rt igazgatója, majd 1927-39-ig a Szabó és Mátéffy Villamosipari Rt műszaki igazgatója.

Közben rendkívül széleskörű munkásságot fejt ki két irányban is; működésében a tudományos munka és a magasfokú gyakorlati mérnöki fejlesztési munka egymást kiegészítik.

Egymás után jelennek meg szakdolgozatai a legkülönbözőbb témákról és ezekkel párhuzamosan a villamos gépgyártás műszaki fejlesztése terén végez sokirányú munkát.

Irodalmi munkássága mellett a Magyar Elektrotechnikai Egyesületben sok előadást tartott és 1913-ban a "Nagyfeszültségű egyenáramú motoroknak nagyvasuti lokomotívokon való alkalmazásáról" c. dolgozatával az 1913. évi Zipernovszky díjat kapta.

A műszaki fejlesztés terén különösen a transzformátorgyártás kifejlesztése, a szénkefegyártás, a kapcsolók és kapcsolóberendezések gyártásának tervezése és tökéletesítése, valamint kapcsolóberendezések és transzformátorállomások, távvezetékek és elosztóhálózatok tervezése terén vannak kiváló érdemei.

Doktori oklevelét honosították, majd 1914-ben magántanár lett a budapesti Műegyetemen "Villamosgépek gyártási hibái és üzemi sérülései" c. tantárgyból. 1926-ban a budapesti Műegyetem rendkívüli tanára, 1937-ben a II. Elektrotechnikai Tanszék helyettes tanára lett és rendszeres előadásokat tartott a Mérnöki és Építészmérnöki Osztályon. 1939-ben meghívást kapott a Műegyetem Villamos Gépek és Mérések tanszékének vezetésére és ezt a munkakört ma is ellátja. 1944-45-ig a Gépészmérnöki, 1950-51-ben pedig az akkoriban szervezett Villamosmérnöki Kar első dékánja volt.

Az oktatás terén újjászervezi a Villamos Gépek c. tárgyat, majd az általános elektrotechnikai oktatást. Továbbfejleszti a laboratóriumi gyakorlatokat, új mérési utasításokat készít és készített; irányítása alatt újjáépül a Tanszék géplaboratóriuma. Nagyrésze van az új Villamosmérnöki Kar megszervezésében is.

Élete főműve mégis a Villamosgépek című ötkötetes műve, amely rövidesen teljessé válik. E könyvekben, amelyek

külföldön is széleskörű elismerésre találtak, a szigorú tudományos következetesség és rendszeresség a rövidséggel és a könnyű érthetőséggel párosul. A könyvek rendkívüli népszerűségét a "Transzformátorok" c. kötet immár hatodik kiadása mutatja, amely a szakmában egészen egyedülálló. "Villamos gépek" c. könyveit a Váltakozóáramok elmélete c., Retter Gyulával közösen írt munkája egészíti ki.

Érdemei elismeréséül a Magyar Tudományos Akadémia a "Műszaki tudományok doktorává" nyilvánította. A kormányzat 1953-ban a "Munkaérdemrenddel", 1954-ben pedig a Kossuth-díj II. fokozatával tüntette ki. 75. születésnapja alkalmából tudományos és oktató munkája elismeréséül a "Munka Vörös Zászló Érdemrendet" nyerte el.

Liska professzort aligha kell méltatni az elektrotechnikai életben. A villamosiparban dolgozó mérnökök nagyrésze közvetlen tanítványa, a többi mérnök és másfajta dolgozók ezrei pedig könyvein keresztül tanítványai.

Mindezek alapján javasolom, hogy Liska József a műszaki tudományok doktora, műszaki egyetemi tanár a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjául választassék.

B u d a p e s t, 1958. október 1.

Ratkovszky Ferenc s.k.
akadémikus

Kovács K. Pál s.k.
lev. tag.

T a g a j á n l á s .

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9. § /3/ bekezdése alapján a II. Osztály javaslatára Nemes Dezső a történelemtudomány doktorát, előterjeszti levelező taggá való megválasztásra.

Nemes Dezső jelenleg 50 éves. Egyetemi tanulmányait 1936-ban a Moszkvai /Lomonoszov/ Egyetemen fejezte be. Eközben 1931-32-ben a Komintern Nemzetközi Lenin Iskoláját is elvégezte. 1941. és 1943. között a Komintern Iskola tanára, majd 1944-45-ben a Hadifoglyok Antifasiszta Iskolájának igazgatója lett. Ez idő alatt illegális pártmunkájával összefüggésben is számos cikket és tanulmányt írt.

A felszabadulás után előbb, mint a Szaktanács titkára, majd mint a Népművelési, Minisztérium főosztály-vezetője nyert beosztást. Később a Szikra Könyvkiadó Vállalat igazgatójává nevezték ki. Ezzel a beosztásával egyidejűleg a MDP Partfőiskola Történeti tanszékének igazgatójaként is működött. Jelenleg a Népszabadság szerkesztőségének vezetője.

Tudományos munkássága során a nemzetközi és a magyar munkásmozgalom, valamint Magyarország ujkori és legujabbkori történetének kérdéseivel, továbbá aktuális vonatkozású elméleti kérdésekkel foglalkozik. E munkásságával a magyar történelem egyik legproblematikusabb és legkidolgozatlanabb területének vizsgálatát tűzte ki célul. Ebben a témakörben a marxista történetírás szellemében egyedülálló eredményeket ért el. A magyar történelem kérdéseinek feldolgozásában az 1848-as forradalom centenáriuma kiadott gyűjtemény összeállítása alkalmával kapcsolódott be "A munkáosztály és az 1848-as forradalom" c. tanulmányával. A továbbiak során megjelentek

"A nemzetközi munkásmozgalom", "A verengző ellenforradalom története" c. munkája és "Az Általános Munkás-egylet" c. könyve, melyért 1954-ben Kossuth díjat kapott. Ezután "A fasiszta rendszer kiépítése Magyarországon" majd "Magyarország felszabadulása" és "A Kommunisták Magyarországi Pártja harca 1919-29-ben" c. munkái készültek el. Jelenleg a Horthy rendszer időszakának feldolgozásával foglalkozik, mint a készülő egyetemi tankönyv egyik írója és szerkesztője.

Szerkesztette az "Iratok az ellenforradalom történetéhez." c. dokumentumsorozat első két kötetét, amelyek elé elméleti jelentőségű bevezető tanulmányokat írt. Számos tanulmányt, értekezést írt, melyek részben a Századokban, a Társadalmi Szemlében, a Voproszija Isztorii-ban, részben külön brosurákban jelentek meg.

A Magyar Tudományos Akadémia felkérésére az 1953-ban megtartott Első Magyar Történész Kongresszus egyik referátumát tartotta. Előadója volt Magyarország felszabadulása 10. évfordulója alkalmával rendezett tudományos ülészeknek. Moszkvában 1955-ben a magyar delegáció tagjaként a moszkvai Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete által Magyarország felszabadulásának szentelt ülészekon és 1957. novemberében Liposéban, a magyar küldöttség vezetőjeként az első szovjet-német történész ülészekon tartott előadást. Az Akadémia múlt évi nagygyűlésének egyik előadója volt; az itt elhangzott előadásának címe "A magyarországi revizionizmus kifejlődése, mint az ellenforradalom eszmei előkészítésének szerves része."

Kossuth díj mellett számos magas kitüntetése van. Közéleti tevékenysége és tudományos munkássága mellett a tudományos szervező munkában is aktívan vesz részt. Tagja a Századok szerkesztőbizottságának, a Magyar Történelmi

Társulat igazgató választmányának es a Magyar Tudományos
Akadémia Történettudományi Bizottságának.

B u d a p e s t, 1958. október 9.

Fogarasi Béla s.k.
akadémikus

Molnár Erik s.k.
akadémikus

Ember Győző s.k.
lev. tag.

T a g a j á n l á s .

Az Akademia Elnöksége az alapszabályok 9.§ /3/ bekezdése alapján, a IV. Osztály javaslatára Westsik Vilmos, a mezőgazdasági tudományok doktorát előterjeszti levelező taggá való megválasztásra.

Westsik Vilmos 1883-ban született. Keszthelyen szerzett gazdasz oklevelet 1905-ben, majd gazdasági tanári oklevelet Kecskeméten 1907-ben.

Több mint 50 évig dolgozott közszolgálatban a mezőgazdasági kutatás különböző pontjain. 1906-1921-ig gazdasági tanárként működik Kecskeméten, majd Jászberényben, Árvaváralján, Kiskunfélegyházán. 1924-28-ig ideiglenesen nyugállományban van, majd 1929-1949-ig gazdasági szaktanár Nyiregyházán a Homokkiserleti telepen, 1949-52-ig önálló kutató, majd tudományos osztályvezető 1957-ig, nyugalomba vonulásáig.

Westsik Vilmos tudományos munkássága során új alapokon indult el a homoki gazdálkodásban való kísérletezésben, amikor bevezette a vetésforgó rendszerű kísérletezést, s ezzel eredményesen oldotta meg és dolgozta ki a laza homoktalajok művelési, trágyázási, vetésforgó rendszerét. Végeredményben munkásságához fűződik a talajtipusokon a gazdálkodás tudományos megalapozása. Kutatási eredményeit és széleskörű gyakorlati tapasztalatait hét önálló szakkönyvben foglalta össze. Ezek:

Sertéstenyésztés és hizlalás 1928.

Okszerű növénytermelés 1928.

Homoki gazda 1936.

Homoki vetésforgók üzemi eredményei 1944.

Laza homoktalajok okszerű művelése 1951.

Homoki vetésforgókkal végzett kísérletek eredményei 1951. /Csehszlovákiában is kiadták./

Ezekon kívül számos népszerűbb szakcikke jelent meg az Új Magyar Földben, a Magyar Bor és Gyümölcs-ben, a Haladó Gazda-ban és a Magyar Mezőgazdaság-ban, Agrártudomány-ban.

Tudományos munkásságát csak értékesebbé teszi az a közvetlen egyre erősödő kapcsolat, amelyet a táj gyakorlati gazdáival, tsz-ekkel, állami gazdaságokkal, egyéni parasztokkal kiépített, amelynek során fáradhatatlanul dolgozott kutatási eredményeinek gyakorlati bevezetésén.

Munkásságáért több ízben részesült magas elismerésben.

Elek Henrik alapítványi díj 1941.

Köztelek írói jutalomdíja 1927.

Kossuth-díj arany fokozata 1952.

Vörös Zászló Érdemrend 1954.

Az Akadémiától 1952-ben kapta meg a mezőgazdasági tudományok kandidátusa fokozatot, 1958-ban a mezőgazdasági tudományok doktora fokozatot.

B u d a p e s t, 1958. október 9.

Surányi János s.k.
lev.tag.

Somos András s.k.
akadémikus.

T I S Z T E L E T I T A G O K

1958

Tagajánlás

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9.§./3/ bekezdése alapján a II. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja E.E.B. Du Bois történész, író, szociológust /USA/, egyetemi tanárt.

W.E.B. Du Bois jelenleg 90 éves /1868.febr.28-án született Great Barringtonban, Massachusetts/. A Fisk-i, a Harvard-i és a Berlin-i egyetemen tanult szociológiát és történelmet. 1888-ban szerezte meg a Bachelor of Arts, 1891-ben a Master of Arts, 1895-ben a filozófiai doktori, 1930-ban a jogi doktori, 1938-ban az irodalomtudományok doktora stb. címet.

1894-96. a görög és latin nyelv professzora a pennsylvaniai Egyetemen. 1897-1910. gazdaságtudományi és történelem professzor az Atlantai Egyetemen. Igazgatója a National Association for Advancement of Colored People /A Színes Népek Fejlődését Elősegítő Nemzeti Társaság/ szervezetnek. 1910-től 1932-ig a Crisis c. folyóirat szerkesztője, 1933-34. az atlantai egyetem társadalomtudományi tanszékének vezetője, 1940-44-ig a Phylon c. folyóirat szerkesztője, 1933-45 között a néger enciklopédia főszerkesztője, majd a National Association for Advancement of Colored People speciális osztályának igazgatója. /1944-48./ A nemzeti, művészeti és irodalmi intézet tagja, a pánafrikai kongresszusok megalakítója.

Tekintélyes néger vezető, publicisztikai műveiben a fajok egyenlőségének védelmezőjeként lépett fel, leleplezte a fehér faj felsőbbrendűségéről szóló burzsoá elméletet, megmutatta, hogy milyen kinsokkal gyarapították a négerek az amerikai kultúrát. Legismertebb műve az "Ezüst gyapju keresése" c. /1911/, az USA-ban élő négerekről szóló regény és a "Haitt" /1938/ c. történelmi drámája, amely a Haiti-i szigeti négereknek a 19.sz. elején lejátszódó nemzeti felszabadító mozgalomával foglalkozik. Egyéb művei: Az afrikai rabszolgakereskedelem megszüntetése

/1896/, A fekete nép lelkülöte /1903/, A néger /1915/, A fekete herceg /1928/, Szin és demokrácia, Gyarmatok és béke /1945/, A világ és Afrika /1947/, Harc a békéért, 83. születésnapom története /1952/.

Az amerikai négerrek polgárjogaiért harcoló különböző társadalmi szervezetek tagja, nem egy ízben elnöke, haladó gondolkodású tudós. A Békebarátok Világkongresszusa amerikai védnökségének tagja.

1939-től 1945-ig a Masses and Mainstream c. haladó folyóirat munkatársa. A párizsi parlament előtt 1950-ben lezajlott béketüntetés egyik amerikai résztvevője.

A hatóságok üldözése ellenére fellép a sajtóban az amerikai imperializmus agresszív politikája ellen és támogatja a béketörekvéseket. Amiatt az amerikai kormány 1951-ben ellene és munkatársai ellen bünvádi eljárást indított, azzal vádolva őket, hogy egy külföldi hatalom ügynökei. A Béke Világtanács II. kongresszusán /1950/ a BVT tagjává választották.

Budapest, 1958. október 15.

Fogarasi Béla sk.
akadémikus

Molnár Erik sk.
akadémikus

Szabó Imre sk.
akadémikus

Tagajánlás

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9.§./3/ bekezdése alapján az V. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja Friedrich Walter biofizikust /Német Demokratikus Köztársaság/, a berlini Német Tudományos Akadémia alelnökét.

Friedrich Walter /szül.1883/ német fizikus, a Német Demokratikus Köztársaság társadalmi személyisége, a berlini Német Tudományos Akadémia tagja /1949-től/ W.K.Röntgen tanítványa. Egyetemi tanulmányainak befejezése után a müncheni Elméleti Fizikai Intézetben dolgozott. 1921-től a freuburgi egyetem tanára. 1923-tól 1945-ig a berlini egyetem tanára és a Sugárkutató Intézet igazgatója volt. 1949-től 1952-ig a berlini egyetem tanára és rektora, majd a berlini egyetem Orvostudományi és Biológiai Intézetének igazgatója. 1951-től 1956-ig a berlini Német Tudományos Akadémia elnöke volt, jelenleg alelnöke. Friedrich tudományos munkássága a röntgensugarak és a rádióaktív sugárzások fizikai tulajdonságainak vizsgálatára, valamint a sugárzások biológiai hatása mechanizmusának vizsgálatára irányul. 1912-ban M.Laue német fizikus kezdeményezésre Friedrich P.Knippling német fizikussal együtt első ízben végezte el a röntgen sugarak diffrakciójának megfigyelésével kapcsolatos kísérleteket térbeli kristályrácsoknál. A későbbi években Friedrich kutatásokat végzett a sugárzások fizikai tulajdonságai, azok energetikai karakterisztikái és biológiai hatása körében. Friedrich számos tudományos társaság és intézmény tagja, tagja az NDK. Népi Kamarájának, elnöke a Béketanácsnak, tagja a Német-Szovjet Baráti Társaság Tanácsának, tagja a Békevilágtanácsnak.

Főbb művei:

1./ The principles of physics and biology of radiation therapy, New York, 1922. /Kroenig B.-vel/

Die Wirkungen des Lichts auf den Organismus. /Előadás az 1931-ben tartott sportorvosi kongresszuson, megj.1932./

Untersuchungen zur Ultraviolett-dosimetrie, /Strahlentherapie, 1937. 58.köt.1.füz./

Über die biologischen Wirkungen der optischen Strahlung
/Zeitschrift f. technische Physik, 1938.19.köt.11.sz./

Physikalische und biologische Bewertung therapeutischer
Lichtquellen /Radiologica B.1939.4.köt.1-2.sz./

2./ 1956-ban H.Schreiberrel együtt megjelent nagy műve:
Probleme und Ergebnisse aus Biophysik und Strahlenforschung
der Humboldt-Universität zu Berlin und als Bericht über die
dritte Arbeitstagung Biophysik der Physikalischen Gesellschaft
in der DDR. Leipzig. 1956. 438.p.

Budapest, 1958. október 17.

Törő Inre sk.
akadémikus

Gönöri Pál sk.
lev.tag

Tagajánlás

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9. §. /3/ bekezdése alapján a Biológiai Csoport javaslatára tiszteletvi tagnak ajánlja H. Sz. Kostojanc biológust /Szovjetunió/, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája levelező tagját.

Kostojana professzor a Moszkvai Lomonoszov Egyetem professzora, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Természettudománytörténet Intézetének igazgatója, az állati szervezetek funkcionális evolúciójának és az inger folyamatok enzým-kémiai alapjaival foglalkozik. Kísérletesen bebizonyította az ingerlékenység és ideg reguláció jelenségének a fehérjetestek és az anyagcsere állapotától való függését. Kostojanc professzor az összehasonlító physiologia területén végzett kiemelkedő munkát és ezen a területen nyújtott jelentős segítséget a magyar tudomány számára is. Kostojanc professzor a magyar élettani kutatásnak is legjobb külföldi ismerője és becsülője. Három éven keresztül vállalta azt a feladatot, hogy nyaranta hazánkban az összehasonlító physiológiából tanfolyamot tart fiatal kutatók képzése céljából. Miután ezen tudományágnak nálunk nincsen vezető szakembere, így ezen a területen a hazai szakember képzésnek igen nagy szolgálatot tett.

Kostojanc professzor intézetében állandóan dolgoznak magyar aspiránsok és mindazokkal, akikkel foglalkozott állandó kapcsolatot tart fenn és ezáltal a magyar összehasonlító élettani tudományok megteremtésében igen nagy feladatot vállalt magára.

Tudománytörténet szempontjából elsősorban Szezenovval foglalkozott, akinek megírta életrajzát 1950-ben és sajtó alá rendezte 1952-ben hatalmas kötetben. Ugyancsak foglalkozott Mezbirreivel, akinek műveit 1950-ben rendezte sajtó alá. Foglalkozott továbbá Orlovsskijjal, a XIX. század 40-50-es éveinek jeles physiologusával, akiről 1945-ben írt monographiát.

Fontosabb művei: *Очерки по истории физиологии в России* /Kutatások az orosz fiziológia történetének köréből 1946.1./

/Ezért a művéért Sztalin-díjban részesült/

Osznovül szravnityelnoj fiziologii /Az összehasonlító fiziológia alapjai/. I-II. 1950.

Belkovüe tela, obmen vescesesztv i nervnaja reguljacija /A fehérjék, az anyagcsere és a neuroreguláció./ Moszkva 1951.

U roli szisztenü acetilkolin kolineszteraza v javlenijah galvanotaksziszsa i szumnacili razdrazsenij u paramecij /Kokina N.N.-val együtt. Biofizika/ 1957.2.46-50 p.

Ezenkívül számos dolgozata jelent meg szovjet és külföldi lapokban.

Ugy gondoljuk, hogy Kostojanc professzor tudományos érdemein felül különösen bebizonyította a magyar tudományos világot becsülő és annak nagy szolgálatot tenni kívánó törekvését és megérdemli, hogy a Magyar Tudományos Akadémia tagjává válassza.

Budapest, 1958. október 17.

Zólyomi Bálint sk.
lev.tag

Straub F.Brunó sk.
akadémikus

Törő Imre sk.
akadémikus

Tagajánlás

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9.§./3/ bekezdése alapján a VII. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja A.N.Nyeszmejanov kémikust /Szovjetunió/ a Szovjetunió Tudományos Akadémiája elnökét.

A.N.Nyeszmejanov a Lomonoszov Egyetem Szerves Kémiai Intézetének igazgatója, valamint a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Fémorganikus Kutató Intézetének igazgatója. A szerves kémiai tudomány világviszonylatban egyik legkiválóbb képviselője. Tudományos munkássága főként a fémek szerves vegyületei előállítására és ezek átalakulásainak vizsgálatára terjed ki. Témakörében nem csupán preparatív szerves kémiai eredményeket produkált, hanem tanítványaival a szerves kémia egyes alapjelenségeit is sikeresen tanulmányozta, pl. a tautomeriát. Legújabb elméleti vonatkozású eredményei a szerves kloronium és bromonium vegyületek előállításával kapcsolatosak. Gyakorlati vonatkozású újabb témái közül R.H.Freidlinával együtt az olefinek és széntetraklorid telemerizációját valósították meg sikeresen.

Budapest, 1958. október 16.

Schay Géza sk.
akadémikus

Schulek Elemér sk.
akadémikus

Freund Mihály sk.
akadémikus

Bruckner Győző sk.
akadémikus

Proszt János sk.
lev.tag

Erdey-Grúz Tibor sk.
akadémikus

Buzágh Aladár sk.
akadémikus

Gerecs Árpád sk.
lev.tag

Müller Sándor sk.
lev.tag

Fodor Gábor sk.
akadémikus

Vargha László sk.
lev.tag

Erdey László sk.
akadémikus

Tagajánlás

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9.§. /3/ bekezdése alapján a VII.Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja F.Sorm kémikust /Csehszlovákia/, a Csehszlovák Tudományos Akadémia főtitkárát.

F.Sorm a Csehszlovák Tudományos Akadémia Kémiai Intézetének igazgatója, szerves kémikus a nemzetközi tudományos világban igen ismert és elismert tudós, számos tudományos kitüntetés birtokosa. Tudományos munkássága igen széleskörű. Eredményes kutatásokat végzett a terpének, az alkaloidok, az aminosavak és a polypeptidek területén. Különösen a szeszkviterpének csoportjába tartozó vegyületek elkülönítésében, azonosításában és szerkezetük megállapításában ért el kiváló eredményeket. Vizsgálatai alapján a szeszkviterpének csoportja viszonylag jól feltártnak tekinthető.

Budapest, 1958. október hó 16.

Schay Géza sk.
akadémikus

Freund Mihály sk.
akadémikus

Proszt János sk.
lev.tag

Buzágh Aladár sk.
akadémikus

Müller Sándor sk.
lev.tag

Vargha László sk.
lev.tag

Schulek Elemér sk.
akadémikus

Bruckner Győző sk.
akadémikus

Erdey-Grúz Tibor sk.
akadémikus

Gerecs Árpád sk.
lev.tag

Fodor Gábor sk.
akadémikus

Erdey László sk.
akadémikus

Tagajánlás

Az Akadémiai Elnöksége az alapszabályok 9.§./3/ bekezdése alapján az I. Osztály javaslatára tiszteletli tagnak ajánlja Wolfgang Steinitz nyelvészt /Német Demokratikus Köztársaság/ a berlini Német Tudományos Akadémia alelnökét.

A finnugor nyelvek területén a múlt század végén erőteljesen megindult és szépen kibontakozott gyűjtőmunka az első világháború után abba maradt. Sem a magyar, sem a finn nyelvészek nem voltak abban a helyzetben, hogy elődeik munkáját helyszíni kutatásokkal kitereljesítsék. Mivel a finnugor nyelvek kutatóinak túlnyomó többsége el volt zárva a Szovjetunióban élő finnugor nyelvek helyszíni kutatásától, igen nagy jelentőségük volt azoknak az osztjaki tanulmányoknak, melyeket Wolfgang Steinitz 1934-től 1937-ig végzett részben Leningradban az Északi Népek Intézetében, részben pedig Szibériában, az osztjakok földjén. A két világháború közötti időszakban az ő nevéhez fűződik a hajdani nagy anyaggyűjtő elődök munkájának folytatása. Steinitz munkásságának eredménye az a testes kötet, mely két osztjaki nyelvjárás nyelvi és folklorisztikai szempontból egyformán érdekes szövegeit tartalmazza. A kötet külön érdeme, hogy nemcsak modern lejegyzésű, megbízható új anyagot nyújt, hanem a nyelvjárások részletes hangtani leírását is tartalmazza. A szövegek folytatásaként megjelent II. kötet a szövegekhez fűződő jegyzeteken kívül fontos tanulmányokat is közöl a szerző tollából az osztjaki népköltészet nyelvére, az átírás kérdéseire stb. vonatkozólag, s az I. kötetrel együtt nagy becsben tartott alkotása szaktudományunknak.

Steinitz anyaggyűjtő tevékenységének eredményeként jött létre osztjaki chrestomathiája, mely első a maga nemében, s oktatási, valamint tudományos célokra az I. kiadás megjelenése /1942/ óta állandóan használatos, nélkülözhetetlen kézikönyv.

W. Steinitz tudományos munkásságának nem kevésbé fontos részét alkotják azok az uttoró kezdeményezések, melyek a finnugor hangtörténet terén igen nagyok. Ő az első, aki modern fonológiai szempontokat visz be a finnugor hangtörténet tárgyalásába: ez lehetővé tette számára, hogy a finnugor konsonantizmust vázlatos kis munkájában új rendszerezésében, új felfogásban tárgyalja.

azonban nemcsak szemléletben és módszerben nyújtanak újat Steinitz hangtörténeti munkái. Munkásságának legnagyobb, legjellegzetesebb része egy eddig jóformán érintetlen területen tör utat: a finnugor magánhangzók történetének tisztázását tűzi ki célul az alapnyelv köztől kezdve az egyes nyelvek külön életeig bezárólag. W. Steinitz "Geschichte des finnisch-ugrischen Vokalismus" c. könyve – ha nem is oldotta meg egytől egyig a tisztázatlan kérdéseket – a problémák felvetésével, új módszerével, s a könyv megjelenése után kialakult vitaival is új kutatási irányt hívott életre a finnugor nyelvészetben.

Ilyen irányú tevékenységének szerves folytatása az a két újabban megjelent könyv, mely az osztják és a vogul magánhangzócsoport történetét mutatja be. Mindkettő jelentős mértékben gyűjti legközelebbi rokon nyelveinkre vonatkozó ismereteinket.

Gyűjtőtevékenységen és hangtörténeti munkáin kívül kisebb-nagyobb tanulmányokat szentelt W. Steinitz az osztják magánhangzóilleszkedés, a tárgyas igeragozás kérdésének. Etnológiai érdeklődését mutatják a szöveggyűjteményen kívül az osztják totemizmusról és a finnugor rokonságnevekről írt dolgozatai, valamint egy nem finnugor vonatkozású tanulmánya.

Steinitz professzort, aki munkásságának jó részét emigrációban töltötte, hazájának felszabadulása után új, aktuális feladatok is várak. Tudományos munkássága ennek ellenére töretlenül folytatódik, tevékenyedik: jelenleg munkatársaival együtt egy nagy osztják szótár készítésén fáradozik.

W. Steinitz teremtette meg a berlini Humboldt Egyetem Finnugor Intézetét, s néhány év alatt egyre izmosodó tanítványi kört nevelt maga mellé. Ezen sok áru tevékenysége mellett állandóan figyelemmel kíséri a magyar nyelvtudomány újabb eredményeit is; tud magyarul, felhasználja a magyar nyelvészeti irodalmat, s a magyar hangtörténetnek is nem egy kérdését új megvilágításba helyezte.

A fentiek alapján javasoljuk, hogy W. Steinitz professzort a Magyar Tudományos Akadémia alelnökét a finnugor nyelvtudományban szerzett érdemeiért az MTA válassza tiszteleti tagjaul.

Budapest, 1958. október 15-én.

Beke Ödön sk.
lev. tag

Lakó György sk.
lev. tag

Pais Dezső sk.
lev. tag

Tagajánlás

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 9.§. /3/ bekezdése alapján a VII.Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja A.V.Topcsijev kémikust /Szovjetunió/, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája alelnökét.

A.V.Topcsijev a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Ásványolajkutató Intézete igazgatója, a szerves kémiai technológia nemzetközileg elismert művelője. Kutatási eredményei közül legkiemelkedőbbek a szénhidrogének nitrálása; halogénezése, alkilézése és polimerizálása terén végzett vizsgálatai. Kiváló eredményeket ért el a szerves szilíciumvegyületek szintézise és fizikai-kémiai sajátásaik kutatása területén. Új, nagyhatású borfluorid katalizátorokat fedezett fel. Továbbfejlesztette a sav-bázis katalízis mechanizmusára vonatkozó modern elméleteket.

Budapest, 1958.október 16.

Schay Géza sk.
akadémikus

Schulek Elemér sk.
akadémikus

Freund Mihály sk.
akadémikus

Bruckner Győző sk.
akadémikus

Proszt János sk.
lev.tag

Erdey-Grúz Tibor sk.
akadémikus

Buzágh Aladár sk.
akadémikus

Gerecs Árpád sk.
lev.tag

Müller Sándor sk.
lev.tag

Fodor Gábor sk.
akadémikus

Vargha László sk.
lev.tag

Erdey László sk.
akadémikus